

ԻՆՏԵՐՈՒՄ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կես տարեկանը 6 ռուբլ, Առանձին ամսերը 5 կոպեկով

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի ներդրումները մ.թ.

Ստամբուլում գրվում են ուղղակի
Тифлис. Редакция «Мшак»

Խնայողությամբ լսել է առաջին 10—2 ժամ (Կարգի կրթական և տնտեսական)

Հայաստանում ընդունվում է ամեն լիցիտ:

Յուրաքանչյուր խմբի համար գինը մեկ ռուբլով է:
Խրատման ընդունվում է 2 կոպեկով:

„ՄՇԱԿ“ ԼՐԱԳԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

1881 թ. հ. թ.

(Տ Ե Ս Ն Ե Ր ՈՒ Ռ Գ Տ Ե Ր Ի)

Կը հրատարակվի նոյն չիքով և նոյն պարզամանով ԱՄԵՐԻ ՕՐ (բացի տոն և տոնիկներն հետևյալ օրերից):

ՊՐՈԳՐԱՄԱ. I. Տերուխան կարգադրություններ, II Առաջնորդող յոթուածներ, III Ներքին տեսութիւն, IV Արտաքին տեսութիւն, V Խոսքեր, VI Հեռագիրներ, VII Ֆինանսներ, VIII Յայտարարութիւններ:

ԼՐԱԳՐԻ ԳԻՆԸ, տարեկան 10 ռուբլ, կես տարեկան 6 ռ., հինգ ամս. 5 ռ., չորս ամս. 4 ռ., երեք ամս. 3 ռ., երկու ամս. 2 ռ. և մի ամս. 1 ռուբլ:

Գրվել կարելի է խմբագրութեան մէջ հետևեալ հասցեով. Тифлис, редакция «Мшак».

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԻՐՈՒՄԻ

ԲՈՂԱՆՊԱԿՈՒԹՅՈՒՆ
Մամուլի օրէնքը—և և բքին տեսութիւնը, Մեր կրօնական հիմնարկութիւնները, Նամակ Մտերկայից, Նամակ Բաթումից, Նամակ Կոչչէթից, Նամակ Խոնկալից, Ներքին լուրեր—Արտաքին տեսութիւնը «Торгов» լրագրի թղթակցութիւնը, Թիֆլիսի Արևելեան գործեր, Նամակ Թիֆլիսից—(Մշակի) հեռագիրներ, Յայտարարութիւններ:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՕՐԷՆՔ

Երեկվայ հեռագիրը բերեց մեզ մի ուրախող լուր, այն է որ տպագրական օրէնքները վերաքննող Ս. Պետերբուրգում բարձրագոյն հաստատված յանձնաժողովը վճռել է ազատել մամուլը վարչական պատմիչներից և ենթարկել տպագրական խօսքի յանցանքներն ու զեղծումները ընդհանուր օրէնքներին, այսինքն դատաստանի քննութեանը:

Եւ ճշմարիտ, իւրաքանչիւր ոուս հպատակ, ոուս պետութեան իւրաքանչիւր քաղաքացի իր ամեն յանցանքի կամ զեղծման համար պատասխանատու էր միշտ դատարանի առջև, իսկ գրողը, լրագրագետը վարչութեան կամայականութեան էր ենթարկված: Լրագրագետը, գրողը, հեղինակը բոլոր համաքաղաքացիների մէջ պետութեան միակ խորթ որդիներ, անհարազատ գաւառներն էին, որոնք չէին կայելում պետական օրէնքների նոյն բարիքները, որ վայելում էին միւս հպատակները:

Լրագրագետը, հեղինակը միշտ մտում էին անպախճա, իրաւագուր համեմատելով միւս համաքաղաքացիների հետ:

Դեռ անցիկացի երեւելի բնաստեղծ և իմաստասեր Միլոսն աւսում էր ինչ կարող է լինել մի ապախճա մարդու համար աւելի վերաւորել, քան թէ մինչև կեանքի վերջը միշտ համարվել աշակերտ, որ իր տեսարանները պետք է ներկայացնի վարժապետի քննութեանը: Եւ դրութեան մէջն է հեղինակը, լրագրագետը ցնցոզի առջև: Երեկվայից է ձեռք մի մարդ, որ ուսում է առել, աշխատել է իր ամբողջ կեանքը, հեղինակել է մի գրուածք կամ մի յօդուած իւր մտածելուց, աշխատելուց, իւրաքանչիւր միտք, իւրաքանչիւր բառ կշռելուց յետոյ, և յանկարծ մի պաշտօնեայ, որ նրա չափ գիտութիւն չունի, որ չէ կարող զգալ այն ինչ որ նա է զգում, ջնջում է նրա ստեղծագործութիւնը, նրա սրտից բղխած խօսքը, նրա մտքի գաւառը, նրա ուղեղի թարմ արտասայտութիւնը: Չգալ իրան ամբողջ կեանքը տարրական դպրոցում, կախված լինել մի խիստ ուսուցչից, որ գրտում է կամ ջնջում է աշակերտի տեսարանները, ահա հեղինակի դրութիւնը:

Միլոսն խօսում էր միմյան մի ցնցուղայի մասին: Բայց որքան աւելի անտանելի է գրողի դրութիւնը երբ նա ենթարկված է լինում միաժամանակ մի քանի ցնցուղաներին, երբ կայ ընդհանուր ցնցուղա, հոգեւոր ցնցուղա, վարչական ցնցուղա, փաստային ցնցուղա, օտար լրագրի ցնցուղա, պոլիցիական ցնցուղա և այլն:

Նոյնիմ օրուց մամուլը ինքն իրան հարց է առաջարկում մի թէ գրականութիւնը և լրագրու-

թիւնը, որոնք ամեն տեղ ճանաչված են ոչ թէ միայն որպէս ժողովրդի կրթիչներ, բայց և որպէս տնտեսական բարեկամներ, մի թէ մեզանում փաստակար և համարվում, կամ աւելի վտանգաւոր են ճանաչված քան թէ մարդկային կեանքի մնացած մտաւոր և նրութեական գործողութիւնները:

Եղատել մամուլը վարչական կամայականութեանց, ազատել նրան քաղաքական օրէնքներից և ենթարկել նրան ընդհանուր պետական դատարաններին, նշանակում է արդարութեամբ վարվել, նշանակում է նայել վերջապէս մամուլի և գրականութեան աշխատողների վրա, ինչպէս և բոլոր մնացած հասարակական գործիչների, բոլոր հպատակների վերա, հաւասարեցնել բոլորի իրաւունքները ընդհանուր օրէնքների առջև:

Նյս օրից, երբ մամուլը և գրականութիւնը կենթարկվին հաւասարապէս մնացած քաղաքացիների պետութեան ընդհանուր օրէնքներին, պետական ընդհանուր դատարանների իրաւասութեանը, — գրողները կը զգան որ իրանք էլ դարձան ազատ մարդիկ, իրանք այլ ևս պետութեան անհարազատ որդիներ, նրա խորթ գաւառներ չեն: Եւ այնուհետև գրականութեան և մամուլի համար կը սկսվի մի նոր և պայծառ դարապոլուս:

ՆՆԻՐԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԵՐ ԿՐԵՒԻՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Թիֆլիսում հրատարակող «Тифлисск. Объявления» թերթի մէջ կարուած ենք հետևեալ յօդուածը:

Վերջին ժամանակները մեր կրօնի տեսիլի դժուարանում է Պրիկալից և Կարուածական բանկից արդէն փողեր չեն տալիս անշարժ կայքերի գրաւակնով, չեն պատճառում շինութիւններից շատերը դադարել են շարունակվուց և անշարժ կայքերի գրաւակնով վերջով պրօցենթը հասել է մինչև 15: Փողադարձ կրօնի տարվոյ փողերի պրօցենթը նշանաւոր կերպով բարձրացաւ, իսկ կոպիտեան Պրիկալից գաղաքից փոխ տալ փողեր մինչև անգամ թանգալիս իրերի գրաւակնով: Վեկիներին հաստատել վերջով 10% պարզ ցուց է տալիս որ մեր գաւառական վաճառանցի վրա արկում է յուսահատութիւն Մեր գրականական գրութեան այդ անաջող պայ-

մանները շատ պատճառներ ունեն Մեր գրականական վաճառանցը, առհասարակ, ազատ է կապիտալներով, որովհետև մեր արդիւնաբերութեան ոյժը թոյլ է Պետերբուրգի ժամանակ կապիտալների մեծ հոսանք կար դէպի մեր երկիրը և տեղաւորվեցան այլ և այլ հիմնարկութիւնների մէջ: Պատերազմից յետոյ, թանգալից և սովի ժամանակ, կապիտալները կրկին յետ քաշվեցան մեր վաճառանցից, որի վրա այդ պատճառով զգալի եղաւ փողի պակասութիւնը: Բանկերը բարձրացրին դնութիւնը վրա պրօցենթներ, որպէս զի գրաւել կապիտալները Պրիկալից սկսեց դնութիւնի վրա մի պրօցենթ աւելի տալ: Կապիտալներ պակասութեան պատճառով և ընդհանուր ազատութեան պատճառով շինութիւնները կանգ առան, առուուուրը սկսեց վրա բնթանալ, երեւցան մանկութիւններ:

Այդ տեսակ գրութիւնը չէր կարող ներգործութիւն չունենալ ծանր կերպով կրօնի վրա: Այն մարդկանց, որոնք հաւատում էին հարկեր հաշարներ, այլ ևս 5000 չեն հաւատում: Դատարար ձեռնարկութիւններից, որոնք հիմնված չեն կապիտալի վրա, ոչնչացան կամ անցան ուրիշ ձեռքեր: Այդ հանգամանքները ծանր հեռանում են թողել հաւասարակութեան վրա: Վաճառականները հապտի չունեն քաղաք, նրանք 20% են լծարում տարեկան միայն որ ծարեն փողեր և այն էլ դժուարութեամբ են ձեռք բերում: Կործարանատերեր և արտեւտարները ստիպված են իրանց գործերը նուստացնել: Պաշտօնական կրօն փաշտականներ ըստ են դիմում փող ձարելու համար, կարուածատերերը ծախում են իրանց կայքերը, գործի կամ աշխատանքի պակասութիւնը ստիպում է շատերն սոված մնալ:

Իրու թերթը մեզաբարձ է այդ անմիթիւն իր պիճակի մէջ մեր կրօնական հիմնարկութիւնները:

Գ. Ա.

ՆԱՄԱԿ ԽՍՏՎԱՅԻՑ

Նոյեմբերի 13

Ազգութեան և կրօնի հարցը մի առաջին փոթորիկ բարձրացրեց մեր հասարակութեան մէջ, շարքի ծանրութիւնը և նրա համազգային նպատակներն ուղղութիւնը, որ շատ կարճ միջոցում վերջինի բոլոր հասկացող մարդանկից երկու հակառակ քանակներով, իրանց պարզապէս ունենալով ՎՄՊԻՐ և ՎՄԿՈՒՍ լրագիրները, Մկալից համագործակցի և հայաբերի մի հեռաբարձի պատերազմ, որ շարունակվում է մինչև այժմ: Ով որ անմիթպէս է մանանցել այդ թանգալիս կուսին և մի կողմից միայն դիտողական դիրք բռնելով նստել է նրա ընթացքին, նա կարող է նամարձակ անել, որ յայտութեան փաստը վայելում է այն կողմը, որ հիմնում է իր գործունեութիւնը դիտութեան, մարդասիրութեան և ճշմարիտ ազգասիրութեան սկզբունքների վրա:

Դատարարի զարգացում է ՎՄԿՈՒՍ հակառակորդի յանուսութիւնը, նրանց անմարտիկ միջոցների դիմելը, անմտութեամբ ամբարձի կրօնի պրօցենթը, — բայց շատ գուր է այդ զարգացումը, նրանց այդ պատարակելի գործունեութիւնը ոչ

թէ վնասում է գործին, այլ ընդհակառակ դե- ղեցիկ կերպով կատարում է նրա պարտքերը: Առհասարակ նկատարարացած հասարակութեան մէջ ամեն մի լուսավոր գաղափար, ամեն մի ճանապարհ, որ արժանիքում է գրականու- թեան մէջ, մինչև ընդամենը ընդունուած թեանը միշտ հանդիպում է արհաւիրեալ ընդդի- մարութեանը, և որքան կատարելի լինի այս մեղքը, որքան ցած է կողմից անհին նրա ընդ- ընդ հակառակելու միջոցները, նոյնքան լայն գուժեմանը կը բազմանայ ճանապարհութեան համան կողմերի թիւը հակացող դասակարգութեան մէջ, խաւար մրցութիւնը, անշնորհ ընդդիմա- րութիւնը միշտ օգնում է ճանապարհութեան նա- տասակալուն և տարածվելուն: Այդ մի ընդա- նուր օրինք է, որ կարելի է նկատել ամեն մի հասարակութեան մասեր գաղափարն պատմու- թեան մէջ: Կնոջակ մի որ և է մտքի դէմ կե- ղում են անպիտի հնարարան գույլ և ժամոց- տած գեղեցկութիւնը, ինչպէս հայտնաբեր, բարբառանք և յանդուգն տախտակութիւն, այնտեղ քարոզչից մտքի յաջողութիւնը ապահովում է:

Անթիլ տեղեկութիւններ բոլոր հայարնակ քաղաքներից պարզ ցոյց են տալիս, որ (Վշակի) պաշտպանած միտքը առաջ է գնում հոկայական քաղաքում: Հասարակութեան բոլոր ճշմարիտ հակացող մասը որքան մտադրելի է հարցի է- ոթիւնը և որ ճշգրտում է հինից ազդեցութիւնը կեանքը գիտութեան հիմունքների վրա, բոլոր արտով համակրում է վերջինից մտքին: Բոլոր խաւար պիտիւնները զարուհակի իր յամուտ ընդդիմա- գրութեանը, թող նա միջինարի իրան ցնորար- նական յայտարար, թող նա լայն իր բոլոր ոգի- մելի ոգիներ վնասելու ճշմարտութեանը, նրա այդ գործունէութիւնը կարող է զնայելանել միայն ճշգրտարեաններին ու խաղաղարեան- ներին:

Հաս չի անցնի և մեր հասարակութիւնը կա- տարեկապի կրթութիւնի ազդութեան և կրօնի սկզբունքների տարբերութիւնը: Կրթումը նա, (Վշակի) հարցով, մի մեծ բայլ փոխած կը լինի յառաջակիւնութեան ճանապարհի վրա:

II. Կարեւորաց

ՆԱԽԱԿ ԲԱՅՈՒԹԻՅՑ

Նոյեմբերի 10
Ներկայիս կը ստանաք 173 ր. 25 կոպէկ, որն որ աստ նաւաքած ենք ի նպաստ վանայ ստեղծող, և կը ինչպէսբ այս գուժարը խիզը ուր որ հարկն է. Իմանալիս յանախարաք կը ինչպէսբ նուիրատուաց անհետուայ նրապարկե- կեք, որն որ աստ ներկայիս ան ճիւղապիւնը: 9. Փիլիպեան 30 ր., 10. Նիգիլեան 10 ր., 11. Կեփուրով 10., 12. Գոթանանեան 10 ր., 13. Մեծնոյեան 10 ր., 14. Նիգիլեան 10 ր., 15. Զիւրիկեան 3 ր., 16. Կարկեան 5 ր., 17. Կեփուան 5 ր., 18. Աղաւանեան 5 ր., 19. Նե- աւլոյի 1 ր., 20. Միտանան 3 ր., 21. Ալեքսա- նանայ 5 ր., 22. Կ. Մ. Զիւրիկեան 5 ր., 23. Մեծնոյեան 3 ր., 24. Կ. Ներեւան 3 ր., 25. Կ. Տեր-Ստեփանեան 3 ր., 26. Մ. Մարտեան 2 ր., 27. Կ. Կարկեան 1 ր., 28. Բաղադեան 2 ր., 29. Մեծնոյեան 10 ր., 30. Թիւրքեան 5 ր., 31. Կ. Կարկեան 3 ր., 32. Գ. Կարկեան 2 ր., 33. Սեփուրեան 50 փ., 34. Մ. Ալեքիմեան 50 փ., 35. Մ. Ղը- լեան 3 ր., 36. Կ. Կարկեան 3 ր., 37. Կար- թիկեան 1 ր., 38. Սեփուրեան 2 ր., 39. Կ. Կարկեան 2 ր., 40. Մարկոս և Միլլոն 2 ր., 41. Մարկոս 1 ր., 42. Թիւրքեան 1 ր., 43. Սեփուրեան 10 ր., 44. Գոթանան 2 ր., 45. Գուժար 178 ր. 25 փ., 46. Մեծնոյեան անձնականց պ. Ման Մարտեանը և Գործիքի Բաղադե- թեանը չը վարեցին 5 ր.: Բողաժներ գուժար 173 րուը 25 կոպէկ:

Պողոս Փիլիպեան, Անգրակ Նիգիլեան

ՆԱԽԱԿ ԳՈՒՆԵՐԻՑ

6 Նոյեմբերի
Գուշիկի հայոց եկեղեցի կրկնվումը պա- ստաւար քաղաքացի պ. Միքայէ Տերտրեանցն ու, որ 23 տարի արուստակարաք վարելով քրի- ստոստեան կրկնումը և նաւասարութեանը իր պաշտօնը, կոպէկ կոպէկ մտղովում եկեղեցու համար մտա 4000 րուրի է կարելի և ստեւ Պը-

րիկազը շահանքելու Աժմն լուսժ ենք, որ նա զգված տեղուս գործակալ Եկեղեցիանցից և տե- նելով, որ կենտրոնը ուղարկութիւն չէ գար- նում իրան գանգամներին, կամենում է նաւար- վել իր պաշտօնից և նրա տեղը ընտրում է գոր- ման Ալիանեանցը: Ե՛վէ լիբու Տերտրեանցը թողնում է իր պաշտօնը և նրա տեղ հոգևոր ի- յանութիւնը ընտրում է Ալիանեանցը, մեծ թրուտութիւն է Գուշիկի եկեղեցու համար, ու- լովհետև Ալիանեանցը լինելով քաղաքացի, անցնել տարի արժանիք պաշտօնից քաղաքի 1500 րուրը վաճակելու համար, նաւարկապ մտր է, չէնց եկեղեցական փոփոքը ճանը գրեց թէ չէ, մնաւ բարե... Ինչպէս չէր «Վշակի» նրա- վիզը հոգևոր իշխանութեան ուղարկութիւնը այս րանի համար: Գուշիկից արձակարար լու մտր- դիկ չէն սիրում ու պատում:

ՆԱԽԱԿ ԽՐԱԿՐԻՆ

Ի Բիֆուր, 17 Նոյեմբերի
Յարան է, որ (Վեղուս) լրագրի խմբագիրը պ. Մեծնոյեանցը իմ աստղարկութեանը մի նամակ յարասարկելով, որի նամակ նա նրապարկալու յայտնելով, նա բոլորովին և կատարելապէս կեղծ է, և թէ ես պ. խմբագրից պատասխանա- տութիւն կը պահանջեմ օրէնքով: Ես իմ խնդիրը պատասխանելու այլ և այլ ազդեցի- լից լուսժ էի, թէ պ. Մեծնոյեանցը դիտարու- թիւն ունի այս նիւթի մասին քննութիւն թաց- վելու ժամանակ ինձ ուրիշ բաներ մէջ յանդա- ւար անելու: (Վեղուս) 87 համարի Ֆիլիստունում պ. Փիլիպեանցի հայտնով գրածը կարգա- լով, ես համարում եմ, որ կեղծ նամակի քննու- թիւնը լինելու, պ. Մեծնոյեանցը բուն հարցը խառնելու է ուրիշ բաների հետ: Ես բնաւ չեմ օրինում, թէ (Վեղուս) իրաւունք չունի ինձ իրեն արժանացնելու կամ այն յարեանքի գեծ մեղանշորի պէս մի անձ ոտարկանութեանը մասնելու: Դա թող անէ կրք ուղում է և ոչ թէ ներկայ գործի հետ խառնել կէլ, պ. Մեծնոյեանցը այդ բանը կանէ քննութեան ժամանակին կամ դատաստանում, զա այն ժամանակ կը լինի մի ուրիշ գործ և ամենակ կապ չի անելուց կեղծ նամակի գործի հետ:

II. Ամբիւսանանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կարգին գաւառի Բարանի գիւղից մեզ գրում է, որ 9 ամիս արանց առաջ այդ գիւղի մի երկուտարը գրում է կարմիր կոպիտ գիւրը գործով, մտա 4 ժամ հեռաւորութեանը Բարանի գիւղից: Բայց ահա ինչ ամիս անցում է և երկուտարը չը կայ, նրա ծնողների յուսա- նապակց, քննարկում են արեւմտեցի կի շահա մտա օրերը գումում են մի կեանք, որի նշաններին, նրա մտ ընկած գանակից, մի թափցի և այլն, ճանապարհ են, թէ զա կարած երկուտարի կեանքը է: Ամիս չէ անցնում, անկարգում է թղթակցիցը, որ Վազարում չը պատահն աւա- զարկութիւններ:

ԳՈՒՐԱՅԻՑ մեզ գրում է, որ այդ քաղաք- ընտրում պ. Բարաստրեանց և Աղաւանեանց սկեպիկի հաւարել նուիրատուութիւններ յարուստ վանի ստեղծանքների և Կ. Պօլիսի Միացալ (Ե- կերութեան) Ղուրալում, ստեղծանքի շատ զիւտու է մի բան հաւարել, սակայնում է թղթակցիցը, բայց այս անգամ յոյս կայ, որ բա- շական փող կը հաւարելի վեհալ բարեգործա- կան նպատակներով:

«Донская Пчела» լրագրին գրում են (Բաւա- լիան գաւառի Կոլոսոս գիւղից, որ այդ տեղի շրջականներում մտրելը մեծ տարածութեան վրա ձու է դրել գաղանթի վրա: Կոլոսոսները սկսել են կրնի վարել, գիւղերը քառակար միջանոթ ձուերը նմանցինու նպատակով:

Մայրաքաղաքի լրագրիները հարցրում են, որ կերպարան Ռուսաստանի մի քանի տեղե- ըրում այժմ տրոպը հայոց Քանդութեան և ամի պատահում փորձ են փորձում խառնել ցորենի ալիւրը կարտոֆիլի ալիւրի հետ և այդ ստակի

խառնուրդից հայ թիւը: Բայց այդ փորձն էլ սպասելի հետեանքներ չէ ստեւ և չէ էմանա- ցրել հացը, որովհետև կարտոֆիլի զինը այժմ շատ բարձր է:

Այսօր, ուրբաթ, ժամը 11 1/2 քաղաքի և Կու- ճիայում բժշկարան, որի հիմնդիրն են բժիշկ- ներ Դաւաասարկեանց, Պապովսկի, Ըուզովսկի, Աւալով և Եւս-Աղիլ:

Մե.Գ.Ի գիւղից պ. Ս. Մ. Մարտեանցը մեզ ինչպէս է յայտնել, որ տեղային բանաստեղծը այնքան վատ չէն, որքան նկարագրած է եղել (Վշակի) անցեալ համարներից մէկի լուրերի մէջ, այլ ընդհակառակն նրանք լուսական խոյճանու- րուն կատարում իրանց պարաստութիւն- ները:

ԸՐՏԵՐԻՆ ՏԱՍՈՒԹԻՒՆ

„ГОЛОСЪ“ ԼՐԱԿՐԻ Թ.Ղ.Ս.Ա.ԿՅՈՒԹԻՒՆԸ
„ГОЛОСЪ“ լրագրի մէջ տպված է հետեւ- լեալ թղթակցութիւնը: Կ. Պօլիսից: Զոկ- տեմբերին ուսաց „Россия“ նաւը ըն- գունեց Տրիպոլիս հասցիներ համար 8 աւ- ըրանքների և 3 յոյների, որնքը գանապան- յանքների համար դատապարտված էին տաժանակիր աշխատանքների Ալեք- սիսի գործարանների մէջ: Բանցարները շղթայակապ էին, բայց նաւը հասնելուն պէս նրանց արձակեցին շղթաներից:

Նստեական ինտիլիցենտիս անուր հա- մար թիւրքաց կառավարութիւնը յանցա- ւորներին առաջվայ պէս չէ ուղարկում գիւնարական նաւերով, այլ ուղարկում է նրանց օտար ճանապարհորդական նաւերով: Առում են, որ թիւրքաց գանձարանի մէջ այնքան դրամ չը կար, որ կառավարու- թիւնը այս յանցարարներին Բերբուտ ու- ղարկեր և այդ պատճառով նրանց Տրիպոլիս է ուղարկուած: Պահապան օժիցների պատ- մանի համեմատ այդ յանցարարներից իւ- ռաքանները մի քանի օտանեակ տարինը- լով դատապարտված է եղել տաժանակիր աշխատանքների:

Մի գիւմանուհու առաջարկութեամբ նա- լերի վրա նստողները 15 թիւրքաց լիւսա- հաւաքիցին յարուստ յանցարարներին ճանա- պարհորդները կարծում էին, որ արտաքա- վածները այդ փողերով իրանց պահապան- ներին կը կաշտահն և ազատութիւն ձեռք կը բերին: Վերջը յայտնվեցան, որ պահա- պաններին կարելի էր կաշտել, միայն թէ ք- կանքը փողը էր: Զոկտեմբերի 12-ին, կիրք շողեցան անցում էր անից մի մտն հետաւորութեանը, յանցարարներից մէկը ընկաւ ծովի մէջ և անհետացաւ: Բնուց յայտնվեցան, որ նա բարձրացած էր մի ուրիշ նաւի վրա և այդպիսով ազատու- թիւն էր ձեռք բերել: Ենացած կերք յան- ջարարներն էլ մի ուրիշ նաւի վրա անցնե- լուց յետոյ սպանել էին իրանց պահապան- ներին և փախել:

Պիւրքայի ամեն տեղիքում այժմ դո- ճութիւններ և աւազակութիւններ են պա- տահում: Այս բոլորը սովի և աղքատու- թեան հետեանք է: Երկրում միջանոցից մէջ աւազակների խումբը բուն էր մի հարուստ յոյնի որդու, որին մարկին էին տարել, իսկ երեսուտարիք հօր. յայտնել էին, որ 48,000 թիւրքաց լիւսա վճարել իր որդուն ազատելու: Համար: Էջրը պատա- համը յայտնեց Մալախար-Փաշային, որի հրամանով գիւնարարները բունցին աւազակ- ներին իսկ երեսուտար յոյնի ազատեցին: Փորք-Ստիպի ախրի մտն շղթաների մէջ շարժում է լինում: Զորքը լիւսարարա- պէս Կ. Պօլիս են ուղևորվում: Ը թէ միայն

գիւնարարները, այլ և օժիցները պա- տահում շորքը ունեն և առանց կոշիկ- ների են: Կարգանկեան ներուցի մէջ թիւրքաց կառավարութիւնը շարունակում է միաներ դարակ: Առհասարակ ամեն տեղ թիւրքայի մէջ պատերազմական պատ- աստութիւններ են տեսնելու:

1. Պօլիս մէջ փողոցը դուրս գալու ժա- մանակ հարկուոր է շորքի բոլոր կոշիկ- ները կապել, և թէ ոչ կարելի է կոշիկի կամ ժամացոյցը, կամ պորտմուն: Մի խումբ աւազակների զոդութեան այդ ձեռք է պարսպում:

Լոնդոնի „Times“ լրագրին հետաք- րում են Վիեննայից, որ պ. Գօշեն յայտնեց թիւրքաց կառավարութեանը, թէ Անդ- լիան մտադրել է առաջարկել Պիւրքայի մէջ Ֆինանսական մի մասնագոյով հիւ- ռել: Աւսար-Սելուորիան, ի կրանհիւսան և Ռուսաստանը ցանկանում են, որ այդ մաս- նագոյով մշտական հակողութեան իրա- տուած չունենայ, որովհետև այս դեպքում սուլթանը չի ընդունի Անգլիայի առաջար- կութիւնը: Պիւրքայի Ֆինանսների վրա կրք թիւրքայ ամենքի առաջարկութիւնը փո- վրա է դարձում: Վճի կառավարութիւնը աւելի հեռատես և ինտիլիցենտ մասնա- գետներ կարծեթով, այդ գիւնարար կա- ռելի էր բարեխաւել:

ԻՒՐԻՐԻՒՄ

Երզնկայէն հոգա. 4 թուով հետեալը կը գրն մեջ:

Հայազգի պարկիտ երեսնամեայ ան- մը, որ Ղուբուզանի գիւղերն առաւուր- ընել կրթար շատ անգամ, անցեալ շաբթու- հը հրացանով կը զարնուի ֆիւրսերէն, նոյն իսկ Եւս-Հիւսէլիսի սեփական տեղ մը: Ե- ստի թէ Եւս-Հիւսէլիսի եղբայր Բաշի պէս չէ կարողը: Զարնուոյն երեք օր փը- ջը մնաւ:

Անին կը գրն թէ Ըմբշկաճաղի գիւ- ղերն Պաշ-Վարդիկից և արքանի պա- լատան գիւնացան համի Մուստաֆա պա- յի եղբայրն և Լուսուացի Ապախախան յա- ստ անուն երկու Ռուք քանի մը ընելի- ներով Պօլիս իրենց հայրենիքը վերադա- ձած միջոցներն, քարահիտարի և Անիայ մէջ տեղ քարահիտարի կուտած տեղը վնասելի փրուարի և բոփրին գումուն 1000 ոսկու արանք դրամները յայտնա- կրել են, բայց յայտնուել քարահիտարի Անի երկայից 500 ոսկարի հօտ մը: Ստե կո- շուած տեղը քարերը յայտնակր են: Ստե 4 ժամ հետաւորութիւն ունի Անին: Ինչպէս յայտնուելը Բուրքը Անիայ մտա Նաչի ըսուած տեղն սպաստանելով Անիայ անդադարան արկիկր են:

Անուշա այս կողովութեան պ մերձէ- մանը Հաղկաթի Կ.Պիւրքը Երբաստրած դէմ շայնց կողմանէ հնարում զրգար- տութիւն մ'է:

Երանք պաշտօնական լեկալը շարկի լրագրի կը ծանուցանէ թէ Հասան-Ղալի (Ռասեն) գաւառակին մէջ Տիւրքի (Ղիթա) և գաղիկի (զըրնու) և ուրիշ հանքերի հայտնութեան իմացուելով, նա հանգին հան- քային ծարուարական Արքի և Կիւնեան անդ զիւրուր էր: Ե րեկից տեղեկացրին հանքային քարանձակուն համեմատ գումար թունցելու պիտի սկսուի եղբը: Այս աւուր Վազրէի մէջ կը կարգու- նայ նա հանգինք քոմիներ Եւսուա՛Փ փաշան և Արքայի Եփեսոսին վաճեն Բաղէշի ձա- նա: